

مرکز مجاز امام صادق (علیه السلام)

اصول الفقه (مقدمه واجب)

معنی تبعیت در وجوب غیر ۲

جلسه ۱۹۸

استاد نجار زاده

معنای سوّم

مقصود از «تبعیت»، ترشح وجوب غیر از وجوب نفسی ذی المقدمه بر مقدمه می باشد به طوری که وجوب مقدمه معلول، و وجوب ذو المقدمه علت باشد و همان طوری که اثر از مؤثر تکوینی منبث می شود؛ نظیر انبعاث حرارت از آتش، وجوب مقدمه نیز که از سنخ وجوب غیر است، از وجوب ذو المقدمه که از نوع وجوب نفسی می باشد انبعاث پیدا می کند.

نظر مشهور اصولیین:

مشهور گفته اند: از حیث اطلاق و اشتراط، وجوب مقدمه تابع وجوب ذی المقدمه می باشد و تصریح

کرده اند که وجوب مقدمه، معلول وجوب ذو المقدمه می باشد.

نیز گفته اند: ممتنع است وجوب مقدمه قبل از وجوب ذو المقدمه باشد؛ همان طوری که وجود معلول پیش از وجود علتش ممکن نیست.

و از این تعلیل نیز به خوبی می توان بدست آورد که مقصود اصولیین از تبعیت همین معنای سوّم می باشد.

اشکال مصنف:

این وجه نیز شایستگی ندارد که از «تبعیت» مقصود باشد اگرچه مشهور است زیرا وجوب نفسی اگر علت برای وجوب غیر باشد، می باید آن را علت فاعلی تکوینی برای وجوب غیر دانست نه علت صوری یا مادی و یا غائی؛ چون هیچیک از اینها معنای محصلی در اینجا ندارند و واضح است که علت فاعلی قرار دادن وجوب نفسی، به طور قطع باطل است؛ زیرا علت فاعلی در حقیقت آمر می باشد به خاطر آن که امر فعل می باشد و تنها این فعل است که برای علّیت فاعلیّه صلاحیت دارد.